EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 4.6.2025.
COM(2025) 225 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Slovačke

{SWD(2025) 225 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Slovačke

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenog 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navodi se da su ciljevi okvira za gospodarsko upravljanje promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedinu zemlju te nadzor provedbe tih preporuka. Uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne, reformske i investicijske obveze u četverogodišnjem ili petogodišnjem razdoblju, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog

[1] SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

razdoblja. Kretanje neto rashoda[3] u tim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom u srednjoročnom razdoblju. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[4], kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije u Uniji i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća[5] („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Slovačka je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Slovačka je 29. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost, u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovačke[6], koja je izmijenjena 14. srpnja 2023. u skladu s člankom 18. stavkom 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za

---

3 Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez: (i) rashoda za kamate, (ii) diskrecijskih mjera na strani prihoda, (iii) rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, (iv) nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, (v) cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i (vi) jednokratnih i drugih privremenih mjera.

4 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

5 Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

6 Provedbena odluka Vijeća od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovačke (ST 10156/2021; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

bespovratnu financijsku potporu, i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU[7]. Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Slovačka u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo preporuku kojom se potvrđuje nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan Slovačke[8]. Plan je podnesen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i sadržava fiskalnu prilagodbu tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenog 2024. donijela mišljenje o nacrtu proračunskog plana Slovačke za 2025. Istog je dana na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem je utvrđeno da je Slovačka jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja[9], a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: (i) inovacije, (ii) dekarbonizacija i konkurentnost i (iii) sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan akcijski plan za priuštivu energiju i plan za čistu industriju kojima se osigurava racionalan prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost, osobito u energetski intenzivnim sektorima, te potiče rast. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

---

7 Provedbena odluka Vijeća od 14. srpnja 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Slovačke (ST 11205/2023 INIT, ST 11205 2023 ADD 1.).

8 Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o potvrđivanju srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Slovačke, SL C/2025/645, 10.2.2025.

9 Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(9) U preporukama za pojedinu zemlju za 2025. obuhvaćeni su ključni izazovi na koje se nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo mjerama iz planova za oporavak i otpornost, vodeći računa o relevantnim izazovima utvrđenima u preporukama za pojedinu zemlju u razdoblju od 2019. do 2024.

(10) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila Izvješće za Slovačku za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Slovačke u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Slovačke. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi kojima je Slovačka izložena. Ocijenjen je i napredak Slovačke u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(11) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Slovačku na temelju članka 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011. Glavni zaključci Komisije o ocjeni makroekonomskih slabosti za Slovačku za potrebe te uredbe objavljeni su 13. svibnja 2025.[10] Komisija je 4. lipnja 2025. zaključila da u Slovačkoj postoje makroekonomske neravnoteže. Unatoč određenim poboljšanjima i dalje postoje slabosti povezane s troškovnom konkurentnošću, vanjskom bilancom i tržištem stambenih nekretnina, a čini se da su postignuta veća poboljšanja u području zaduženost kućanstava, dok su mjere politike ograničene. Inflacija i rast jediničnih troškova rada znatno su se smanjili, ali i dalje postoje razlike u odnosu na ostatak europodručja i EU-a, uključujući u području temeljne inflacije. Nakon znatnog poboljšanja 2023. zbog nižih cijena energije, deficit tekućeg računa platne bilance donekle se povećao 2024. zbog sporog napretka izvoza i povećanja uvoza zbog ponovnog povećanja domaće potražnje. Očekuje se da će se deficit tekućeg računa platne bilance ove godine dodatno povećati. Istodobno se visoki državni deficit ne smanjuje. Osim toga, cijene stambenih nekretnina ponovno su se povećale 2024., a smanjenje opsega stanogradnje pogoršava ionako ograničenu ponudu stambenih nekretnina. Nakon nekoliko godina snažnog rasta duga kućanstava, više kamatne stope usporile su potražnju za hipotekama u posljednje dvije godine, a udjeli duga kućanstava posljednjih su se godina smanjili. Međutim, s obzirom na to da su se financijski uvjeti ublažili tijekom 2024. i početkom 2025., zaduživanje kućanstava u posljednje se vrijeme ponovno povećalo, a dodatno je potaknuto povećanjem realnog raspoloživog dohotka u okolnostima zategnutog tržišta rada. Učinci nazivnika postaju sve manje izraženi, tako da se udjeli duga kućanstava mogu stabilizirati ili smanjiti u kraćem roku nego prije, ali i dalje su ispod prosjeka EU-a zbog stabilnog bankarskog sektora. Napredak politika je ograničen. Kako bi se smanjila inflacija, produljene su mjere energetske potpore kućanstvima. Međutim, ta neciljana mjera postala je jedan od pokretača znatnog državnog deficita i manjka tekućeg računa platne bilance. Mjere za poboljšanje produktivnosti rada i poslovnog

[10] SWD(2025) 125 final.

okruženja i dalje su ograničene. Izmjena Zakona o gradnji, čiji je cilj pojednostavnjenje postupaka izdavanja građevinskih dozvola, stupila je na snagu u travnju.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(12) Vijeće je 21. siječnja 2025. preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda za Slovačku: 3,8 % u 2025., 0,9 % u 2026., 1,6 % u 2027. i 1,5 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 10,3 % u 2025., 11,2 % u 2026., 13,0 % u 2027. i 14,8 % u 2028. Te maksimalne stope rasta neto rashoda u razdoblju 2025. – 2027. podudaraju se s korektivnim kretanjem u skladu s člankom 3. stavkom 4. Uredbe (EZ) br. 1467/97, kako je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. s ciljem okončanja stanja prekomjernog deficita[11]. Slovačka je 30. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku[12] u kojem izvješćuje o mjerama poduzetima prema Preporuci Vijeća od 21. siječnja 2025. s ciljem okončanja stanja prekomjernog deficita te provedbi reformi i ulaganja za svladavanje glavnih izazova utvrđenih u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Slovačke o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(13) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila da se na koordiniran način aktivira nacionalna klauzula o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu radi potpore naporima EU-a za brzo i znatno povećanje rashoda za obranu, a Europsko vijeće pozdravilo je taj prijedlog 6. ožujka 2025. Na zahtjev Slovačke od 30. travnja 2025. Vijeće je [datum] na preporuku Komisije donijelo preporuku kojom se Slovačkoj dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda[13].

(14) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[14], deficit opće države u Slovačkoj se s 5,2 % BDP-a u 2023. povećao na 5,3 % BDP-a u 2024., dok je dug opće države porastao s 55,6 % BDP-a krajem 2023. na 59,3 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od 5,4 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku Slovačka procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. iznositi 3,0 %. Komisija procjenjuje da je rast neto rashoda bio viši nego u godišnjem izvješću o napretku. Komisijini izračuni i procjena nacionalnih tijela razlikuju se zbog nižih rashoda financiranih iz EU-a 2023. koji su upotrijebljeni u pretpostavkama na kojima se temelji Godišnje izvješće o napretku. Na temelju Komisijinih procjena smjer fiskalne politike[15] u 2024., koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je kontrakcijski, za 2,2 % BDP-a.

---

11 Preporuka Vijeća u cilju okončanja stanja pretjeranog deficita u Slovačkoj, C/2025/5039.

12 Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

13 Preporuka Vijeća kojom se Slovačkoj dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenog kretanja neto rashoda (aktivacija nacionalne klauzule o odstupanju), [Dopuniti: SL C/2025/xxx, x.x.2025].

14 Eurostat–Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

15 Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

(15) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Slovačke očekuje se rast realnog BDP-a od 1,9 % u 2025. i 2026. i inflacija mjerena HIPC-om od 3,9 % u 2025. i 3,7 % u 2026. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,5 % u 2025. i za 1,4 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 4,0 % u 2025. i 2,9 % u 2026.

(16) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se smanjenje deficita opće države na 4,9 % BDP-a u 2025. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 61,1 % do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 3,6 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 4,9 % BDP-a u 2025. Smanjenje deficita u 2025. uglavnom je posljedica mjera konsolidacije kojima se povećavaju prihodi koje je slovačka vlada donijela za 2025. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 3,8 % u 2025. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da će u 2025. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, uglavnom biti neutralan i iznosit će oko 0,2 % BDP-a. Predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u do kraja 2025. povećati na 60,9 %. Povećanje udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom je posljedica višeg primarnog deficita.

(17) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu do 1,4 % BDP-a, u odnosu na 0,7 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na deficit i dug opće države Slovačke.

(18) Rashodi opće države za obranu u Slovačkoj iznosili su 1,4 % BDP-a u 2021., 1,0 % BDP-a u 2022. i 1,2 % BDP-a u 2023.[16] Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rashodi za obranu iznositi 1,3 % BDP-a u 2024. i 2,3 % BDP-a u 2025. To odgovara povećanju od 0,9 postotnih bodova BDP-a u odnosu na 2021. Razdoblje aktivacije nacionalne klauzule o odstupanju (2025. – 2028.) Slovačkoj omogućuje da ponovno odredi prioritete državnih rashoda ili poveća državne prihode tako da trajno povećani rashodi za obranu ne ugroze fiskalnu održivost u srednjoročnom razdoblju.

(19) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Slovačkoj povećati za 3,8 % u 2025. i kumulativno za 9,3 % u 2024. i 2025. Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2025. predviđa se da će rast neto rashoda Slovačke u 2025. biti ispod preporučene maksimalne stope rasta određene korektivnim kretanjem, i na godišnjoj razini i razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno. Stoga je postupak u slučaju prekomjernog deficita za Slovačku u mirovanju.

(20) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se smanjenje deficita opće države na 4,5 % BDP-a u 2026. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 63,3 % do kraja 2026. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 5,1 % BDP-a u 2026. Povećanje deficita 2026. uglavnom je posljedica pogoršanja makroekonomskih izgleda u kombinaciji s trajnim diskrecijskim mjerama kojima se povećavaju rashodi, posebno stalnim isplatama trinaestih mirovina ili povećanjem rashoda za zdravstvo. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 3,9 % u 2026. Na temelju Komisijinih

[16] Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG).

procjena predviđa se da će u 2026. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, biti neutralan. Fiskalna konsolidacija također bi mogla doprinijeti poboljšanju vanjskog položaja. Komisija predviđa da će se do kraja 2026. udio duga opće države u BDP-u povećati na 63,0 %. Povećanje udjela duga u BDP-u u 2026. uglavnom je posljedica visokog primarnog deficita.

Ključni problemi politike

(21) Slovački porezni klin (oporezivanje dohotka od rada) premašio je 2024. prosjek EU-a za osobe s niskim dohotkom stopom od 38,2 % za osobe koji zarađuju 50 % prosječne plaće, u usporedbi s prosjekom EU-a od 31,8 %. Međutim, klin je bio bliži prosjeku EU-a na višim razinama dohotka, što pokazuje da je porezno opterećenje relativno veće za osobe s nižim dohotkom. Prihodi od poreza na nekretnine 2023. bili su niski i iznosili 0,4 % BDP-a, u usporedbi s prosjekom EU-a od 1,9 %, prvenstveno zbog slovačkog sustava oporezivanja nekretnina po površini, u kojem se pri izračunu poreza ne uzimaju u obzir aspekti kao što su lokacija ili tržišna vrijednost. To dovodi do stagnacije poreznih prihoda u kontekstu rasta cijena stambenih nekretnina posljednjih godina i s tim povezanih pitanja pravednosti i ravnopravnosti. Nadalje, prihodi od slovačkih poreza za zaštitu okoliša, posebno u područjima kao što su promet, onečišćenje i prirodni resursi, stalno su ispod prosjeka EU-a. Stvarna stopa ugljika u Slovačkoj iznosi 64,1 EUR po toni CO_2, što je znatno niže od prosjeka EU-a od 84,8 EUR, što upućuje na slabije gospodarske poticaje za smanjenje emisija. Slovačka poduzima mjere za povećanje učinkovitosti svojeg sustava naplate poreza ulaganjem u informatičku infrastrukturu i provedbom sveobuhvatne strategije digitalne transformacije. Iako se jaz PDV-a posljednjih godina znatno smanjio, jaz u ispunjavanju obveza PDV-a i dalje je znatno veći od prosjeka EU-a. Kako bi riješila problem visokog državnog deficita, Slovačka je uvela mjere čiji je cilj povećanje državnih prihoda, što negativno utječe na konkurentnost cijena i dovodi do neujednačene raspodjele resursa. Konkretno, nedavno uvedeni porez na financijske transakcije otežava poslovanje, pridonosi višim cijenama i potiče gotovinska plaćanja, što izaziva zabrinutost zbog moguće utaje poreza. Osim toga, vlada je proširila mjere čiji je cilj ublažiti socijalne učinke visokih cijena energije. Međutim, te mjere nisu usmjerene na ranjive osobe i narušavaju cjenovne signale s energetskih tržišta. Osim toga, manjkava provedba postojećih revizija potrošnje u proračunskom postupku onemogućuje ostvarivanje potencijalnih ušteda u javnim financijama. Napredak u digitalizaciji porezne uprave, posebno kad je riječ o elektroničkom izdavanju računa i unaprijed ispunjenim poreznim prijavama, mogao bi pomoći u smanjenju gubitaka u poreznom sustavu, olakšati izvršavanje poreznih obveza i smanjiti povezane troškove.

(22) Slovačka je i dalje suočena sa znatnim nedostatkom stambenog prostora, pri čemu je broj kuća na tisuću stanovnika među najnižima u zemljama OECD-a. Obujam stanogradnje niži je od prosjeka EU-a i smanjuje se od kraja 2023. Sličan silazni trend zabilježen je i u pogledu broja izdanih građevinskih dozvola od 2023. To je posljedica neučinkovitih postupaka izdavanja dozvola u Slovačkoj zbog velike administrativne rascjepkanosti i nedostatnih resursa na općinskoj razini. Potpora stambenoj ponudi pozitivno djeluje i na ograničavanje rizika povezanih s dugom kućanstava. Osim toga, tržište najma nije dovoljno razvijeno jer zakonodavni okvir ne pogoduje davanju prednosti najmu u odnosu na vlasništvo nad stambenim nekretninama. Vlasništvo nad stambenim nekretninama i dalje je najpoželjnija opcija većine kućanstava u Slovačkoj jer su najamnine visoke, a dostupnost smještaja za najam niska. Istodobno, vrlo ograničena ponuda socijalnih stanova – samo 1,6 % stambenog fonda – prepreka je

pristupu stanovanju za najranjivije osobe. Rast cijena stambenih nekretnina i pad stanogradnje dodatno ograničavaju dostupnost i cjenovnu pristupačnost stambenih nekretnina.

(23) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku završetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Slovačke zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Slovačka ubrza provedbu reformi i ulaganja tako što će odgovoriti na relevantne izazove. Konkretno, nepredvidivo regulatorno okruženje, administrativno opterećenje i fragmentirana upravljačka struktura, kao i neučinkoviti postupci javne nabave i nedovoljna priprema investicijskih projekata utječu na sposobnost Slovačke da djelotvorno provodi projekte ulaganja i apsorbira financijska sredstva EU-a, što znatno ograničava njezin potencijal za inovacije i gospodarsku diversifikaciju. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(24) Slovačka je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koji obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (KF). Važno je nastaviti ulagati napore u brzu provedbu tog programa i maksimalno povećati njegov učinak na terenu. Slovačka u okviru svojeg programa kohezijske politike već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta. Istodobno se i dalje suočava s izazovima, uključujući one koji se odnose na povećanje konkurentnosti u kontekstu industrijske tranzicije, jačanje inovacijskih kapaciteta, među ostalim za razvoj i proizvodnju ključnih tehnologija, povećanje otpornosti vodoopskrbe i stanovanja, kao i dostupnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te sudjelovanje skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Slovačka je u okviru preispitivanja fondova kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna preispitati svoj program, uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025.[17] rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Državama članicama pruža se fleksibilnost kako bi ubrzale provedbu programa i poticaji da sredstva u okviru kohezijske politike rasporede u pet strateških prioritetnih područja Unije, a to su konkurentnost strateških tehnologija, obrana, stanovanje, otpornost vodoopskrbe i energetska tranzicija.

(25) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) nudi priliku za ulaganje u ključni strateški prioritet EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP djeluje putem 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinijeti i programu InvestEU potporom ulaganjima u prioritetnim područjima. Slovačka bi te inicijative mogla

[17] Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja - COM(2025) 123 final.

iskoristiti za potporu razvoju ili proizvodnji ključnih tehnologija, uključujući čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(26) Uz gospodarske i socijalne poteškoće na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Slovačka se suočava s dodatnim izazovima koji se odnose na dekarbonizaciju i preobrazbu industrije, razvoj mobilnosti s nultom stopom emisija, poslovno okruženje i javnu upravu, digitalizaciju, istraživanje i inovacije, pravosudni sustav, tržište rada, obrazovanje i zdravstvenu skrb.

(27) Kako je utvrđeno u Kompasu konkurentnosti, sve institucije EU-a te nacionalne i lokalne institucije moraju uložiti velike napore u izradu jednostavnijih pravila i ubrzavanje administrativnih postupaka. Komisija je postavila ambiciozne ciljeve za smanjenje administrativnog opterećenja: za najmanje 25 % i za najmanje 35 % za MSP-ove; te je izradila nove alate za postizanje tih ciljeva, što uključuje sustavno testiranje otpornosti propisa EU-a na stres i intenzivniji dijalog s dionicima. Kako bi se te ambicije ostvarile, i Slovačka treba poduzeti mjere. 78 % poduzetnika smatra da je složenost administrativnih postupaka problem za njihovo poduzeće koje posluje u Slovačkoj[18]. Zbog dugotrajnih i složenih administrativnih postupaka, nepredvidivog regulatornog okruženja, zakonodavstva koje se brzo mijenja i nedovoljnog planiranja ulaganja slovačko poslovno okruženje postaje jedno od najnepovoljnijih u EU-u. U Slovačkoj se zakonodavstvo obično brzo mijenja, a ubrzani zakonodavni postupci postali su uobičajeni pri donošenju novih zakona. Od listopada 2023. do veljače 2025. za 37 % svih donesenih zakona nisu provedene standardne procjene učinka i savjetovanja s dionicima. Postojećem okviru za bolju regulativu u Slovačkoj nedostaju jasna i transparentna pravila te se on ne provodi učinkovito. Unatoč uvođenju mjera za poboljšanje poslovnog okruženja, među ostalim u slovačkom planu za oporavak i otpornost, ukupna poboljšanja bila su neznatna.

(28) Konkurentnost Slovačke otežava rascjepkanost javne uprave, ograničena transparentnost u javnoj nabavi i slabo planiranje ulaganja. Lokalna uprava suočena je s problemima kao što su znatne razlike u veličini općina, nedovoljna sredstva za financiranje dodatnih odgovornosti i nedostatak strateškog planiranja. Planiranje ulaganja i dalje je povezano s ciklusima financiranja EU-a i nedostaje mu dugoročna vizija, što stvara nesigurnost za poduzeća i lokalne vlasti. Male općine posebno trebaju poboljšati osposobljavanje i kapacitet za upravljanje ulaganjima i pristup sredstvima EU-a. Unatoč nedavnim reformama u procjeni, odabiru i izradi proračuna za javna ulaganja, praćenje i *ex post* procjena projekata i dalje su slabi. Budući da Slovačka razvija nacionalnu strategiju ulaganja do 2050., ključno je da se strategijom osigura široka politička potpora i njezino pravodobno donošenje. Reformom lokalne upravljačke strukture i osiguravanjem odgovarajućeg financiranja za različite odgovornosti mogao bi se znatno povećati strukturni kapacitet Slovačke za planiranje i provedbu ulaganja. Osim toga, Slovačka treba poboljšati i pružanje kvalitetnih javnih usluga na lokalnoj razini te ojačati financijsku neovisnost i upravljačke kapacitete lokalnih i regionalnih vlasti.

(29) Iako je cilj nedavnih reformi pojednostavnjenje postupaka javne nabave, i dalje postoji zabrinutost u pogledu nedovoljne transparentnosti i tržišnog natjecanja jer je postotak ugovora o javnoj nabavi dodijeljenih u postupcima s jednim ponuditeljem 2023.

[18] „Businesses' attitudes towards corruption in the EU" Flash Report, Eurobarometer Report (Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u, izvješće o brzoj anketi Eurobarometra, travanj 2024.)

iznosio 33 %. Transparentnost i tržišno natjecanje u postupcima javne nabave nužni su za promicanje dobrog upravljanja i veću učinkovitost javne potrošnje. Nadalje, unatoč donošenju Zakona o postupcima javne nabave, čiji je cilj postrožiti pravila za zelenu javnu nabavu i poboljšati primjenu kriterija kvalitete i troškova životnog vijeka, većina ugovora u Slovačkoj i dalje se dodjeljuje na temelju najniže cijene.

(30) Postoji zabrinutost u pogledu slovačkog pravosudnog sustava. Konkretno, još uvijek nisu pružena dostatna jamstva u pogledu razrješenja članova Sudbenog vijeća. Ozbiljnu zabrinutost u pogledu otpornosti slovačkog okvira za borbu protiv korupcije te stupnja specijalizacije i izgrađenih institucijskih kapaciteta izazivaju događaji kao što je ukidanje specijaliziranih agencija za borbu protiv korupcije (Ured posebnog tužiteljstva i Nacionalna agencija za kriminalitet) te učinak određenih izmjena kaznenog zakona. Kao posljedica toga, napori policijskih službi i službi kaznenog progona da istraže i kazneno gone složenu korupciju na visokoj razini ozbiljno su narušeni, što utječe na učinkovito praćenje tekućih i budućih slučajeva. Ti događaji mogli bi ugroziti poslovno i regulatorno okruženje Slovačke, a time i njezinu konkurentnost.

(31) Digitalna infrastruktura Slovačke prepreka je njezinoj konkurentnosti jer je 2023. samo 69,12 % kućanstava bilo pokriveno mrežama vrlo velikog kapaciteta, u usporedbi s prosjekom EU-a od 78,81 %. Potrebno je ukloniti procijenjeni investicijski jaz od 500 milijuna EUR za povezivost kako bi se poduzećima i građanima osigurala brža, pouzdanija i raširenija digitalna povezivost. Kako bi se olakšalo uvođenje nove digitalne infrastrukture, ključno je pojednostavniti regulatorni okvir stvaranjem povoljnog poslovnog okruženja za ulagače te skraćivanjem rokova i troškova povezanih s uvođenjem digitalne infrastrukture.

(32) Sporo uvođenje digitalnih tehnologija u Slovačkoj dodatan je izazov za konkurentnost i rast, pri čemu samo 62 % malih i srednjih poduzeća (MSP-ova) postiže osnovni digitalni intenzitet, u usporedbi s prosjekom EU-a od 72,9 %. Ograničena suradnja poslovnog i istraživačkog sektora znatna je prepreka gospodarskom rastu i konkurentnosti. Prilike MSP-ova za ulaganja u istraživanje i razvoj ograničene su jer postojeći sustav poreznih poticaja za istraživanje i razvoj favorizira veća poduzeća. Poboljšanjem programa poticaja za istraživanje i razvoj te dodatnim usmjeravanjem politika istraživanja i razvoja na MSP-ove mogao bi se potaknuti potencijal rasta Slovačke.

(33) Slovačko gospodarstvo, uključujući veliki i radno intenzivni industrijski sektor, suočava se s izazovima modernizacije, ostvarivanju klimatskih ciljeva i zadržavanja konkurentnosti. Domaći proizvodni kapaciteti i dalje su znatno ograničeni u sektoru tehnologija s nultom neto stopom emisija. Prelaskom na raznovrsnije gospodarstvo koje se temelji na inovacijama, među ostalim na zelene tehnologije i automatizirane procese, Slovačka bi mogla povećati dugoročnu gospodarsku održivost i otpornost na vanjske šokove. U tu je svrhu potrebno dati jasan prioritet ulaganjima. Postojeći zakonodavni okvir kojim se olakšava transformacija slovačke industrije mogao bi se dopuniti mehanizmom za redovito preispitivanje i poticanje prioritetnih mjera za industrijski sektor, čime bi se dodatno poduprla njegova tranzicija, posebno na inovativne tehnologije s nultom neto stopom emisija. Slovački gospodarski model uglavnom se oslanja na sklapanje uvezenih poluproizvoda na kraju proizvodnog lanca, što ograničava domaću dodanu vrijednost i prelijevanje stručnog znanja na lokalna poduzeća. Potrebni su daljnji napori radi bolje integracije proizvodnje i novih industrijskih sektora u lance opskrbe na razini EU-a.

(34) Slovačka se i dalje u velikoj mjeri oslanja na Rusiju kad je riječ o fosilnim gorivima. Oko 70 % utrošenog prirodnog plina i više od 80 % utrošene sirove nafte 2024. bilo je ruskog podrijetla. Slovačka se sporo odmiče od ovisnosti o Rusiji.

(35) Visoki troškovi energije za poduzeća i dalje su jedno od glavnih uskih grla konkurentnosti u Slovačkoj, dok regulirane cijene energije za kućanstva i dalje otežavaju poticaje za ulaganje u energetsku učinkovitost. Obnovljivi izvori energije činili su samo 24 % konačne bruto potrošnje energije u 2024., što je znatno ispod prosjeka EU-a od 47 %. Iako je Slovačka nedavno donijela reforme kojima se podupiru ulaganja u skladu s ciljevima plana REPowerEU, potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se ubrzalo uvođenje energije iz obnovljivih izvora, uključujući energiju vjetra, solarnu energiju, geotermalnu energiju i plinove iz obnovljivih izvora. Istodobno bi priključivanje energije iz obnovljivih izvora na mrežu trebalo biti učinkovitije i manje zahtjevno, među ostalim davanjem prednosti ulaganjima za lakše priključivanje na mrežu te fleksibilnost. Dekarbonizacija sektora grijanja u kućanstvima i dalje je ključna za smanjenje ovisnosti gospodarstva o fosilnim gorivima i postizanje klimatskih ciljeva zemlje. Geotermalna tehnologija i tehnologija toplinskih crpki nedovoljno se koriste prije svega u velikim mrežama centraliziranog grijanja. S obzirom na to da u javnom i privatnom sektoru postoje stalni problemi povezani s pravodobnom provedbom i povećanjem ulaganja, potrebni su daljnji napori za poboljšanje energetske učinkovitosti, na primjer u građevinskom, prometnom i industrijskom sektoru.

(36) Vrlo slab prodor mobilnosti s nultom stopom emisija u Slovačkoj ograničava domaću konkurentnost njezine velike automobilske industrije. Primjer toga je jedan od najnižih postotaka registracija novih vozila s nultim emisijama u EU-u (samo 2,9 % registracija novih automobila), ali i zaostajanje u uvođenju infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom s nultim emisijama. Iako je Slovačka u okviru svojeg plana za oporavak i otpornost donijela određene reforme (npr. akcijski plan za elektromobilnost), još nisu ostvareni poticaji za potporu uvođenju vozila i infrastrukture s nultim emisijama. Uvođenje poticaja za elektromobilnost iz akcijskog plana ključno je kako bi se privatnom sektoru omogućila znatna daljnja ulaganja. Slično tome, modernizacija slovačke infrastrukture željezničkog prometa je spora, što ograničava njezinu privlačnost za putničku i komercijalnu upotrebu. Nadalje, Slovačka nema centralizirani pristup za dugoročno financiranje strateške obnove nacionalne prometne infrastrukture, primjerice putem namjenskog centraliziranog fonda za prometnu infrastrukturu, kako bi se ubrzalo nacionalno srednjoročno i dugoročno financiranje. Osim toga, upravljanje nacionalnom željezničkom infrastrukturom ne potiče brzu nadogradnju postojeće mreže.

(37) Slovačka je daleko od ostvarenja cilja za odlaganje komunalnog otpada do 2035. Potrebno je poboljšati gospodarenje otpadnim resursima kako bi se ograničilo odlaganje otpada na odlagališta i povećala kružna upotreba materijala. Kvaliteta slovačkih površinskih vodnih tijela pogoršava se zbog neodgovarajućih mjera upravljanja vodama. Ta su vodna tijela pod pritiskom zbog povećanog broja ekstremnih vremenskih uvjeta, prekomjernih količina onečišćujućih tvari i čestih promjena njihova oblika i toka. Međutim, stanje vodnih tijela moglo bi se poboljšati, a otpornost vodoopskrbe na suše i poplave ojačati uvođenjem održivijeg upravljanja vodama. Osim toga, ključno je dati prednost prirodnim rješenjima i obnovi rijeka umjesto izgradnje novih vodenih brana i druge „sive infrastrukture”, uz istodobno prenošenje tih mjera u relevantne nacionalne politike. Uklanjanje ugljika u Slovačkoj nije dovoljno za postizanje njezinih ciljeva za 2030. u pogledu korištenja zemljišta,

prenamjene zemljišta i šumarstva. Za povećanje kapaciteta uklanjanja ugljika i otpornosti slovačkih šuma potrebna je bolja zaštita bioraznolikosti, posebno dovršetkom zona nacionalnih parkova, sadnjom više vrsta i višegeneracijskih šuma te očuvanjem prirodnih resursa.

(38) Slovačka ima relativno nisku stopu nezaposlenosti, ali dugotrajna nezaposlenost i nezaposlenost mladih i dalje su visoke, kao i nezaposlenost među skupinama u nepovoljnom položaju kao što su Romi i osobe s nižim razinama vještina. Istodobno, iako je rodno uvjetovana razlika u zaposlenosti u Slovačkoj relativno niska u usporedbi s prosjekom EU-a, žene su uglavnom nedovoljno zastupljene na tržištu rada. Napori za povećanje sudjelovanja žena na tržištu rada mogli bi pridonijeti rješavanju problema sve izraženijeg manjka radne snage. Ulaganja u politike kojima se ranjivim skupinama građana pomaže da pronađu radno mjesto ili da ga zadrže i dalje su niska. Sudjelovanje na tržištu rada, posebno ženama, otežano je i zbog nedovoljne dostupnosti i upotrebe cjenovno pristupačnih visokokvalitetnih usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, posebno za djecu mlađu od tri godine. Ograničene su i mogućnosti za fleksibilne radne uvjete, dok bi se, na primjer, potporom zapošljavanju u nepunom radnom vremenu moglo povećati sudjelovanje roditelja male djece na tržištu rada.

(39) Slovačka se suočava sa znatnom neusklađenošću vještina zbog, među ostalim, nedostatka radnika sa zelenim i digitalnim vještinama. Zbog toga su potrebni znatni i ciljani napori za usavršavanje i prekvalifikaciju. Ima mali broj stručnjaka za IKT i mali udio studenata u programima STEM-a. Istodobno se slovački obrazovni sustav suočava s višestrukim izazovima kao što su manjak nastavnog osoblja i potreba za programima osposobljavanja nastavnika, dugoročno nedovoljno financiranje i slabi rezultati u području osnovnih vještina učenika i odraslih osoba. Rizik od siromaštva i socijalne isključenosti povećava se od 2020. Stopa siromaštva djece u Slovačkoj premašila je prosjek EU-a 2023. Iako se 2024. poboljšala, i dalje je visoka, a znatne regionalne razlike i dalje su prisutne, posebno u njezinom istočnom dijelu. Iako je cilj mjera koje se financiraju u okviru plana za oporavak i otpornost, Europskog socijalnog fonda plus i Europskog fonda za regionalni razvoj smanjiti segregaciju Roma u obrazovanju i osigurati ravnopravan i uključiv pristup kvalitetnom obrazovanju na svim razinama, kapacitet za provedbu na lokalnoj razini zaostaje, posebno kad je riječ o infrastrukturnim projektima.

(40) Otpornost slovačkog zdravstvenog sustava pod pritiskom je zbog nestašice i starenja zdravstvenih djelatnika. Broj zaposlenih ispod je prosjeka EU-a, a gotovo četvrtina medicinskih sestara približava se mirovini. Ograničeni napori za poticanje upisa u medicinske studije, poboljšanje radnih uvjeta i modernizaciju infrastrukture dodatno su opteretili kapacitete sustava. Stanje pogoršavaju strukturne neučinkovitosti u bolnicama i trajno nedovoljno financiranje, posebno za preventivnu skrb, koja je 2022. dobila samo 2,0 % ukupnih rashoda za zdravstvo. Financijske poteškoće dovele su do znatnih dugovanja i velikih kašnjenja u plaćanju u velikim državnim bolnicama, što je umanjilo napore za poboljšanje učinkovitosti. Plan za oporavak i otpornost pridonio je određenim poboljšanjima u pristupu zdravstvenim uslugama i boljoj koordinaciji na svim razinama skrbi. Međutim, potrebni su daljnji napori kako bi se ojačalo pružanje primarne skrbi i osigurala odgovarajuća opskrba ključnim medicinskim proizvodima i infrastrukturom. Osim toga, usluge dugotrajne skrbi i dalje se nedovoljno financiraju i prilično su ograničene, posebno za ranjive skupine. Zbog starenja stanovništva sustavi zdravstvene zaštite i dugotrajne skrbi suočavaju se s izazovima fiskalne održivosti u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

(41) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2025. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanja, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o ekonomskoj politici europodručja 2025. Kad je riječ o Slovačkoj, preporuke br. 2, 3, 4, 5 i 6 doprinose provedbi prve preporuke za europodručje o konkurentnosti, a preporuke br. 1, 5 i 6 doprinose provedbi druge preporuke za europodručje o otpornosti. Preporuke br. 1, 3 i 6 doprinose provedbi treće preporuke za europodručje o makroekonomskoj i financijskoj stabilnosti iz Preporuke za 2025.

(42) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i njezine zaključke o postojanju neravnoteža, preporuke na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama 1., 2., 3. i 5. u nastavku. Politikama iz preporuke br. 1 doprinosi se uklanjanju slabosti koje se odnose na tržište stambenih nekretnina i dug kućanstava. Politikama iz preporuka br. 1, 2 i 5 doprinosi se uklanjanju slabosti koje se odnose na vanjsku bilancu. Politikama iz preporuke br.1, 3 i 5 doprinosi se uklanjanju slabosti koje se odnose na troškovnu konkurentnost. Preporukama br. 1, 2, 3 i 5 doprinosi se uklanjanju neravnoteža i provedbi preporuke o ekonomskoj politici europodručju, u skladu s uvodnom izjavom 41.

PREPORUČUJE da Slovačka u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i pripravnost u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Pridržavati se maksimalnih stopa rasta neto rashoda koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. s ciljem okončanja stanja prekomjernog deficita i pritom iskoristiti mogućnost povećanja rashoda za obranu na temelju nacionalne klauzule o odstupanju. Osigurati učinkovitiju strukturu poreza, među ostalim smanjenjem destimulirajućih mjera na tržištu rada i širom primjenom poreza koji manje štete rastu, kao što su ekološko oporezivanje i periodično oporezivanje nekretnina. Poboljšati učinkovitost potrošnje, primjerice provedbom revizija potrošnje. Nastaviti povećavati poreznu disciplinu, među ostalim daljnjom digitalizacijom porezne uprave. Postupno ukidati hitne mjere energetske potpore koje su na snazi, osigurati da budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća i da su fiskalno pristupačne te očuvati poticaje za uštedu energije. Podupirati ponudu stambenih nekretnina i proširiti tržište najma bržom izgradnjom stambenih objekata te promicati socijalno stanovanje, uzimajući u obzir regionalne razlike.

2. Imajući u vidu odgovarajuće rokove za pravovremen dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, ubrzati provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+, KF) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, u cilju poboljšanja konkurentnosti.

3. Osigurati povoljno poslovno okruženje stvaranjem predvidljivijeg regulatornog okruženja, poboljšanjem okvira za bolju regulativu, obvezom uključivanja procjene učinka i savjetovanja s dionicima u zakonodavni postupak. Riješiti problem rascjepkanosti upravljačkih struktura, među ostalim pripremom reforme lokalnog upravljanja. Osigurati kvalitetne javne usluge boljom koordinacijom i oblikovanjem politika. Osigurati transparentnost i konkurentno natjecanje u postupcima javne nabave radi promicanja dobrog upravljanja i veće učinkovitosti javne potrošnje te

povećati primjenu kriterija povezanih s kvalitetom i izračunom troškova životnog vijeka u postupcima javne nabave. Ojačati pravosudni sustav i povećati djelotvornost sustava za suzbijanje korupcije, među ostalim osiguravanjem odgovarajućih, autonomnih i učinkovitih istraga i kaznenog progona slučajeva korupcije na visokoj razini te dostatnih, specijaliziranih kapaciteta na razini policije i kaznenog progona.

4. Ojačati digitalne infrastrukture uklanjanjem nedostatka ulaganja u gigabitnu povezivost i pojednostavnjenjem propisa za uvođenje infrastrukture. Pojačati korištenje digitalnih tehnologija, posebno u MSP-ovima, uklanjanjem uskih grla u njihovu uvođenju. Poboljšati politiku istraživanja i inovacija poticanjem suradnje između poslovnog i istraživačkog sektora te revizijom programa poreznih poticaja za istraživanje i razvoj kako bi se pružila veća potpora MSP-ovima.

5. Dati prednost ulaganjima u čistu i učinkovitu proizvodnju te u upotrebu energije i resursa. Ojačati zakonodavni okvir za potporu zelenim tehnologijama i proizvodima te promicati ulaganja u cilju jačanja industrijske konkurentnosti i gospodarske diversifikacije. Ubrzati diversifikaciju opskrbe fosilnim gorivima kako bi se postupno ukinula ovisnost o ruskim izvorima. Ubrzati uvođenje obnovljivih izvora energije i istodobno poboljšati učinkovitost postupaka za priključivanje obnovljivih izvora energije na mrežu i smanjiti njihovo opterećenje. Podupirati daljnja ulaganja u mreže, posebno elektroenergetske mreže, te u dekarbonizaciju sektora grijanja. Poduprijeti daljnje uvođenje mobilnosti s nultom stopom emisija i modernizaciju željezničke mreže reformom upravljanja nacionalnom željezničkom infrastrukturom i uspostavom namjenskog okvira za ulaganja. Poboljšati gospodarenje otpadnim resursima, ponovnu uporabu komunalnog i ambalažnog otpada i očuvanje prirodnih resursa te povećati otpornost vodoopskrbe promicanjem prirodnih rješenja i dovršenjem zona zaštićenih područja.

6. Ojačati sudjelovanje nedovoljno zastupljenih skupina na tržištu rada i uvesti fleksibilnije radne uvjete za roditelje s djecom. Povećati dostupnost i korištenje cjenovno pristupačnog visokokvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu mlađu od tri godine. Jačati poučavanje osnovnih vještina, među ostalim za djecu u nepovoljnom položaju, posebno u marginaliziranim romskim zajednicama, i istodobno osigurati jednak i uključiv pristup kvalitetnom obrazovanju na svim razinama. Pojačati mjere za pružanje i stjecanje vještina i kompetencija osiguravanjem prilika za prekvalifikaciju i usavršavanje odraslih, ulaganjem u osposobljavanje nastavnika i pojačanim upisom u obrazovne programe u području STEM-a. Poboljšati pružanje primarne skrbi, posebno za ranjive osobe, i proširiti preventivne zdravstvene mjere. Jačati otpornost zdravstvenog sustava u područjima ključnih medicinskih proizvoda, infrastrukture i zdravstvene radne snage zadržavanjem i privlačenjem kvalificiranih radnika, i istodobno osigurati fiskalnu održivost zdravstvenog sustava. Osigurati cjenovno pristupačnu i kvalitetnu dugotrajnu skrb.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik